

گزارش اجرای برنامه‌ی «با من بخوان» در مدارس کودکان افغانستانی در ایران

۱۴۰۰-۱۴۰۲

مؤسسه پژوهشی
تاریخ ادبیات کودکان

همه‌ی کودکان حق دارند کتاب‌های باکیفیت بخوانند!

برنامه در یک نگاه

مکان / زمان

استان‌های تهران و البرز
تابستان ۱۴۰۰ تا کنون (اسفند ۱۴۰۱)

تیم پروژه

کارشناسان مسئولان پروژه: سارا یوسف‌پور، فرشته یوسفی
سرپرست: زهره قایینی
دیگر کارشناسان: هورزاد عطاری، مریم اخگری، سپیده آرمین
تیم پشتیبانی و تدارکات: فاطمه سیف اشرفی، هدیه خلیلیان، مهران غلام‌پور

پشتیبانان مالی

بخشی از جایزه‌ی ایبی-آیرید (IBBY-Iread) ۲۰۲۲ / زهره قایینی
صندوق موسسه پژوهشی تاریخ ادبیات کودکان
گروه دوستداران «با من بخوان»

تعداد کتاب‌های ارسالی

بیش از ۱۰۰۰ جلد برای مدارس تحت پوشش (به همراه دستنامه و فعالیت)
حدود ۱۳۰۰ جلد کتاب و منابع کتابخانه‌ای برای تاسیس یک کتابخانه
حدود ۱۸۰ بسته‌ی آموزش خلاق سوادپایه از راه ادبیات
بیش از ۲۰ کتابخانه کلاسی دیواری

تعداد مراکز تحت پوشش

۶ مدرسه + یک کتابخانه

تعداد کل کودکان تحت پوشش

بیش از ۱۳۰۰ کودک

تعداد کل آموزگاران / مربیان

۲۷ نفر

دوره‌های آموزشی برگزار شده

۱۳ دوره‌ی کارگاهی و آموزشی

«با من بخوان» از همان آغاز، بر ترویج کتابخوانی و سوادآموزی میان کودکان مهاجر و پناهنده تأکیدی ویژه داشته است. بسیاری از این کودکان به دلایل گوناگون، نظیر فقر، تبعیض‌های اجتماعی و مشکلات قانونی از خدمات آموزشی بی‌بهره‌اند یا به دشواری می‌توانند وارد فرایندهای آموزشی در ایران شوند.

در طی سال‌هایی که از اجرای «با من بخوان» می‌گذرد این برنامه کوشیده است هم در مراکز حمایتی مناطق حاشیه‌ای و محروم شهرهای بزرگی چون اصفهان و تهران، هم در مدارس کودکان مهاجر، به‌ویژه کودکان افغانستانی، و یا در مدارس دولتی‌ای که جمعیت زیادی از دانش‌آموزان آن‌ها را کودکان افغانستانی تشکیل می‌دهند حضور پیدا کند و با متدهای نو و روزآمد به شکلی عملی در راستای حق برخورداری این کودکان از آموزش باکیفیت گام بردارد.

طرح پایلوت برنامه‌ی «با من بخوان» از «انجمن دوستداران کودک پویش» در محمودآباد حاشیه‌ی شهر تهران آغاز شد که بیش‌ترین کودکان تحت پوشش آن را کودکان خانواده‌های مهاجر افغانستانی تشکیل می‌دهند. تاکنون چندین مرکز آموزشی و توان‌مندسازی در مناطق حاشیه‌ای و محروم شهر تهران نظیر «موسسه ندای ماندگار» و «انجمن حمایتی آموزشی کودکان شکوفان»، «موسسه نوید زندگی کوشا» که کودکان و مادران افغانستانی را تحت پوشش دارند برنامه‌ی «با من بخوان» را اجرا کرده‌اند و می‌کنند. همچنین مراکزی در مناطق حاشیه‌ای شهر اصفهان (حصه، ارزنان، یزدآباد و ملک‌شهر) نیز از جمله مراکزی هستند که برنامه‌های ترویج خواندن و سوادآموزی از سوی کارشناسان و ترویجگران «با من بخوان» در آن‌ها اجرا شده است و خانواده‌های افغانستانی زیادی را تحت پوشش خود قرار داده‌اند.

شوربختانه بخش بزرگی از کودکان کار در ایران از کودکان مهاجر هستند. «انجمن حمایت از کودکان کار» و برنامه‌ی «با من بخوان» در همکاری با یکدیگر، سال‌هاست برای کاستن از موانع موجود در راه رشد کودکان کار و خیابان می‌کوشند. ۶ مرکز این انجمن چند سال است که زیر پوشش برنامه‌ی «با من بخوان» هستند و با روش آموزش خلاق سواد پایه از راه ادبیات گام‌های بلندی در مسیر سوادآموزی و مهارت‌آموزی این کودکان برداشته‌اند. بیش از ۸۰ درصد کودکان این مراکز را کودکان افغانستانی تشکیل می‌دهند.

«با من بخوان» هم‌چنین در مناطق **پاکدشت، قرچک و ورامین** دست‌کم در ۸ مدرسه و مرکز آموزشی به اجرا درآمده است. شهرهای حاشیه‌ای استان تهران جمعیت زیادی از مهاجران افغانستانی را در خود جای داده است و از این رو تعداد قابل‌ملاحظه‌ای از دانش‌آموزان این مدارس را کودکان خانواده‌های افغانستانی تشکیل می‌دهند.

هم‌چنین «با من بخوان» در سال ۱۳۹۷ در **مدرسه‌ی فرهنگ** از مدارس ویژه‌ی کودکان افغانستانی در تهران یک کتابخانه‌ی کودک‌محور راه‌اندازی کرد.

از سال ۱۴۰۰، موضوع آموزش کودکان افغانستانی در برنامه‌ی «با من بخوان» وارد فاز جدیدی شد. به‌ویژه پس از موج جدید مهاجرت خانواده‌های افغانستانی به ایران در پی تسلط مجدد طالبان بر افغانستان، توجه به نیازهای آموزشی این گروه از کودکان در اولویت‌های برنامه قرار گرفت. از سال ۱۴۰۰ به این سو «با من بخوان» برای خدمات‌رسانی به کودکان مهاجر به سوی همکاری با مدارس رفته است که به‌طور ویژه به آموزش کودکان افغانستانی اختصاص دارند، مدارس خودگردانی که از سوی شهروندان افغانستانی ساکن ایران مدیریت می‌شوند تا در خلاء سیستم‌های کلان‌نگر حمایتی بتوانند گوشه‌ای از کمبودهای آموزشی این گروه از کودکان را جبران کنند. کودکانی که افزون بر دشواری‌های ناشی از ورود به محیط جدید زندگی و تبعیض‌های فرهنگی و اجتماعی، اغلب با معضلاتی چون فقر، بی‌کاری خانواده، و تروماهای ناشی از جنگ، خشونت و مهاجرت نیز درگیرند.

از سال ۱۴۰۰ به این سو با «با من بخوان» در مجموع ۶ مدرسه کودکان افغانستانی را در استان‌های تهران و البرز زیر پوشش قرار داده و یک کتابخانه نیز در یکی از این مدارس راه‌اندازی کرده است.

فاز جدید

مراکز تحت پوشش

استان تهران

- شهرستان پیشوا- مدرسه‌ی علامه شهید بلخی
- شهرستان پیشوا - کتابخانه‌ی «با من بخوان» شادی (در محل مدرسه‌ی علامه بلخی)
- حسن‌آباد فشافویه - مدرسه‌ی خودگردان جمال‌الدین افغانی

استان البرز

- سهیلیه، روستای قاسم‌گرچی - مدرسه‌ی خودگردان المهدی
- چهارباغ - مدرسه‌ی خودگردان بشارت
- محمدشهر، عباس‌آباد - مدرسه‌ی خودگردان استقلال
- شهریار، وحیدیه - مدرسه‌ی خودگردان عترت

ایجاد محیط
کودک محور

کتاب درمانی

توان مهندسازی
مربیان و
آموزگاران
افغانستانی

دسترس پذیر
کردن کتاب
با کیفیت

آموزش خلاق
و با کیفیت

پشتیبانی از
حقوق کودک

اهداف

اهداف

❖ «با من بخوان»، در شرایطی که بسیاری از حقوق شهروندی کودکان افغانستانی به ویژه حق برخورداری از آموزش نقض می‌شود، می‌کوشد در فراهم آمدن شرایط آموزشی باکیفیت برای این کودکان نقش ایفا کند، از حق آموزش این کودکان به شکل عملی پشتیبانی کند و به افزایش مهارت‌های سواد آنان یاری رساند.

❖ ارتقای سطح آموزشی مدارس خودگردان و توانمند کردن آموزگاران و مربیان این مدارس که خود اکثراً از جامعه‌ی مهاجران افغانستانی هستند از اهداف مهم «با من بخوان» در این پروژه‌هاست. مجهز شدن آموزگاران و مربیان به روش‌های نوین آموزشی می‌تواند تاثیر بسزایی در بهبود شرایط آموزشی این کودکان داشته باشد.

❖ «با من بخوان» باور دارد که می‌توان از ادبیات کودک و کتابخوانی به عنوان ابزاری برای التیام و بازسازی روحی و توانمند ساختن کودکان و نوجوانان، به ویژه کودکان مهاجر، برای رویارویی با مسائل خود و حل آن‌ها استفاده کرد. از این رو دسترس‌پذیر کردن کتاب‌های باکیفیت و غنی ساختن محیط کودکان با این گونه کتاب‌ها و منابع آموزشی یکی از اهداف اجرای این دست پروژه‌هاست.

❖ ایجاد لحظاتی لذت‌بخش و شادی‌آفرین و محیطی که مطابق با نیازها و سطح رغبت کودکان باشد، از اهداف دیگر این پروژه است.

معرفی مراکز تحت پوشش

مدرسه علامه بلخی و کتابخانه با من بخوان «شادی»

استان تهران - شهرستان پیشوا

مکان

تابستان ۱۴۰۰

تاریخ پیوستن به برنامه

تابستان ۱۴۰۱

تاریخ راه‌اندازی کتابخانه

۳۸۰

تعداد کودکان تحت پوشش
تاکنون

سال نخست:

۲۴۰ جلد برای کلاس‌ها تحت پوشش (به همراه دستنامه و فعالیت)

۹ بسته‌های آموزش خلاق سوادپایه

۱۰ کتابخانه کلاسی دیواری

تعداد کتاب

سال دوم:

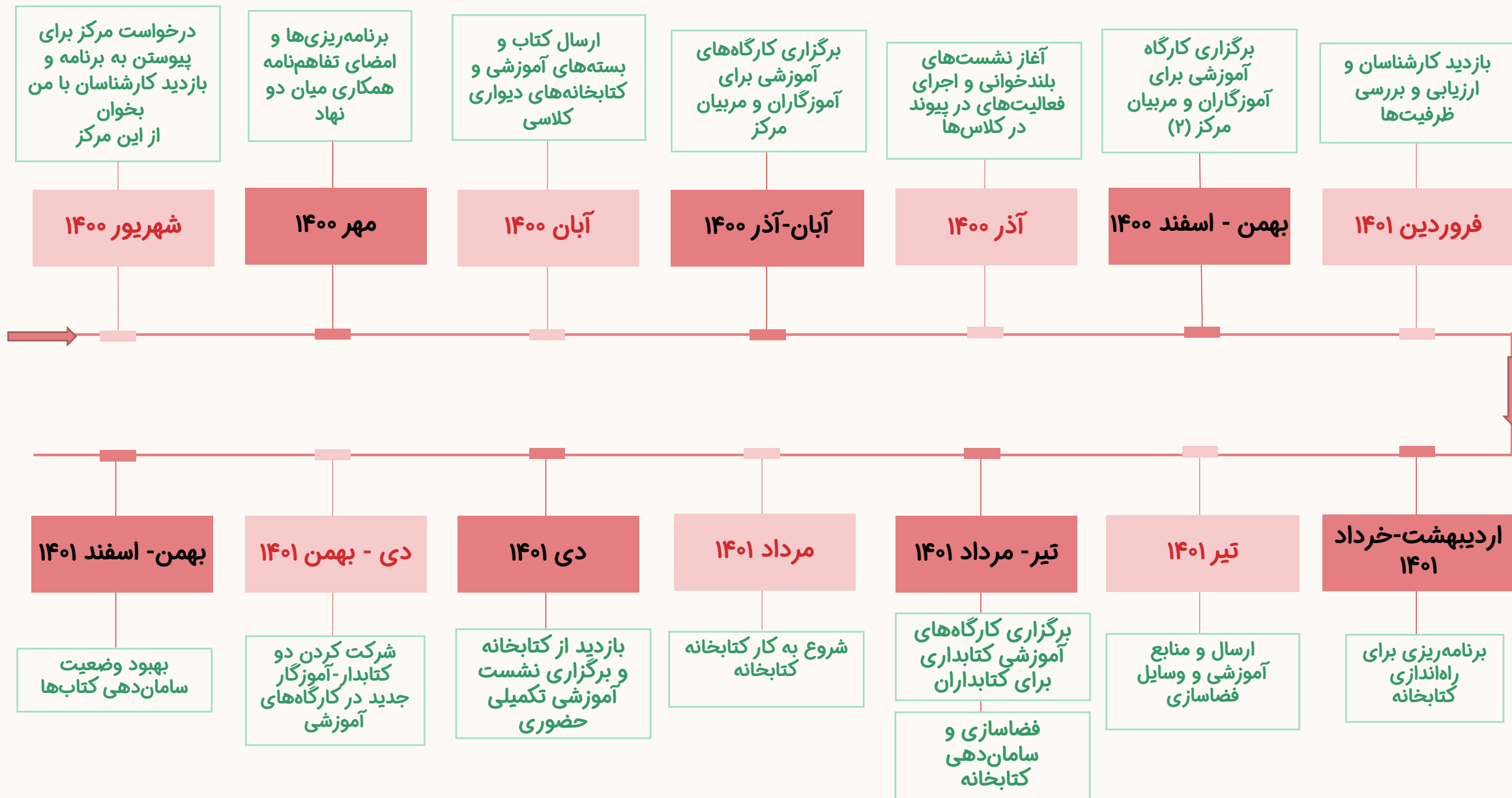
نزدیک به ۱۳۰۰ جلد کتاب و منابع کتابخانه‌ای برای راه‌اندازی یک

کتابخانه محلی (کتابخانه‌ی شادی)

۱۰ نفر

تعداد مربیان و آموزگاران
آموزش دیده

TIMELINE

مدرسه‌ی علامه بلخی در شهرستان پیشوا در ۴۵ کیلومتری جنوب شرقی تهران واقع است. این شهرستان و حومه‌ی آن کودکان مهاجر بسیاری را در خود جای داده است.

مدرسه‌ی علامه بلخی از سال ۱۳۸۰ برای کودکان افغان تاسیس شده و به کودکان مهاجر افغانستانی در تمامی پایه‌ها خدمات آموزشی ارائه می‌دهد. همچنین از سال ۱۴۰۰ و پس از موج جدید مهاجرت خانواده‌های افغانستانی به ایران در پی تسلط مجدد طالبان بر افغانستان، کودکان پناهنده و مهاجر جدید بسیاری در این مدرسه ثبت‌نام کرده‌اند، به گونه‌ای که در سال تحصیلی گذشته اکثریت دانش‌آموزان مدرسه‌ی بلخی را این گروه از کودکان تشکیل می‌دادند.

این مدرسه که هر سال حدود ۱۵۰ تا ۲۰۰ کودک ۵ تا ۱۸ ساله در آن مشغول به تحصیل هستند پلی است برای ورود کودکان به مدارس دولتی در سطح شهرستان. مدرسه‌ی علامه بلخی مسئولیت خود را کمک به کودکان مهاجر برای تطبیق با نظام آموزشی ایران تعریف کرده است. اغلب دانش‌آموزان این مدرسه که تازه به ایران مهاجرت کرده‌اند پس از یک سال حضور در این مدرسه، مدرک تحصیلی و آمادگی لازم برای ورود مدارس دیگر را کسب می‌کنند.

مدرسه‌ی علامه شهید بلخی از سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ با پشتیبانی یکی از نیکوکاران زیر پوشش برنامه‌ی «با من بخوان» قرار گرفت. از سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ این مدرسه در زمره‌ی مراکزی قرار گرفت که هزینه‌ی پشتیبانی اجرای برنامه در آن‌ها از طریق بخشی از **جایزه‌ی ایبی-آی‌رید (IBBY-iRead) ۲۰۲۲** تامین می‌شود؛ جایزه‌ای که در این سال به زهره قایینی به عنوان ترویج‌گر برجسته‌ی خواندن تعلق گرفت و بخشی از آن در پروژه‌های ترویج کتابخوانی و سوادآموزی برنامه‌ی «با من بخوان»، به ویژه برای کودکان مهاجر افغانستانی در ایران، صرف خواهد شد.

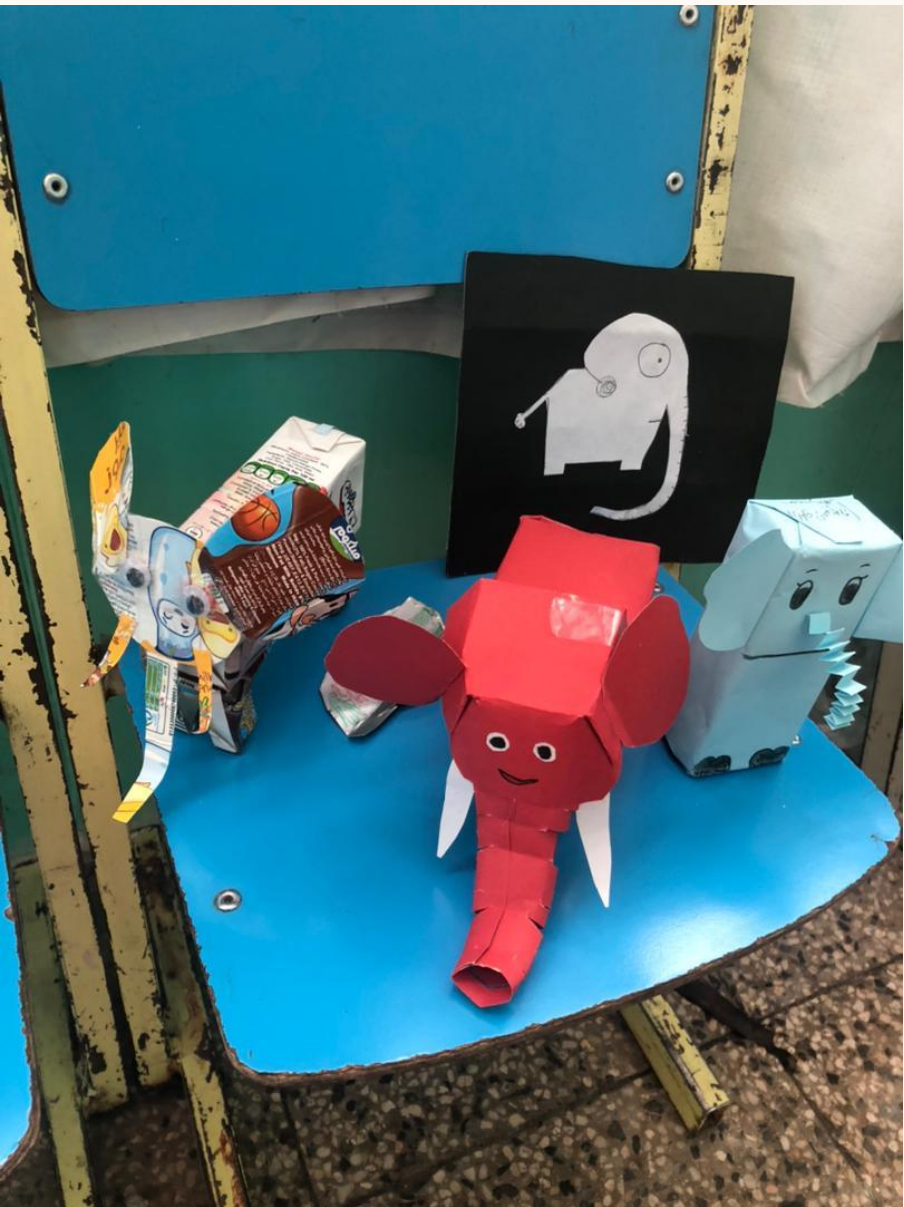

❖ در آبان ماه ۱۴۰۰ برای پایه‌های اول تا ششم نزدیک به ۲۴۰ جلد کتاب باکیفیت به همراه دستنامه‌های راهنما و کتابخانه‌های دیواری کلاسی برای هر کلاس فرستاده شد و آموزگاران و داوطلبان بانگیزه و خلاق این مرکز برگزاری نشست‌های بلندخوانی در کلاس درس را آغاز کردند. استقبال کودکان از کتاب‌ها و مشارکت آنان در فعالیت‌های کتابخوانی قابل توجه بوده است.

❖ در آبان و آذر ۱۴۰۰ تمام آموزگاران و داوطلبان این مرکز که اغلب اصالتی افغانستانی دارند در کارگاه‌های آنلاین «بلندخوانی، شیوه‌ها و کارکردها»، «ادبیات کودکان و کتاب‌های تصویری» شرکت کردند. برای مربیان مهد و آموزگار پایه‌ی اول نیز کارگاه «آواورزی و الفباورزی» به صورت آنلاین برگزار شد.

❖ در بهمن و اسفند ۱۴۰۰ هم آموزگاران این مرکز در «کارگاه نمایش در پیوند با بلندخوانی» شرکت کردند تا شیوه‌های اجرای فعالیت‌های نمایشی در پیوند با کتاب‌ها را فرا بگیرند.

شهرستان پیشوا تنها یک کتابخانه‌ی عمومی بزرگ دارد و به گفته‌ی آموزگاران مدرسه‌ی علامه بلخی، کودکان مهاجر بدون مدارک اقامت، امکان عضویت در آن را ندارند. حتی کودکانی که نسل دوم مهاجران هستند یا سال‌هاست در ایران اقامت دارند ترجیح می‌دهند به مراکز ویژه‌ی مهاجران مراجعه کنند تا مراکز عمومی. مدارس منطقه نیز فاقد کتابخانه‌ها و کتاب‌های باکیفیت کودک هستند.

بنا به این ضرورت‌ها بود که پس از حدود یک سال اجرای «با من بخوان» و برگزاری نشست‌های بلندخوانی در کلاس‌های مدرسه علامه بلخی توسط آموزگاران و داوطلبان فعال این مرکز، و با توجه به استقبال کودکان و مشارکت آنان در فعالیت‌های کتابخوانی، راه‌اندازی یک کتابخانه‌ی کودک‌محور در این مدرسه با نام «کتابخانه‌ی شادی» در دستور کار «با من بخوان» گرفت.

این کتابخانه قرار است پایگاهی برای کودکان منطقه باشد، تا نه فقط کودکان مهاجر مشغول به تحصیل در این مدرسه بلکه کودکان محله و دانش‌آموزان مدارس دیگر نیز از خدمات این کتابخانه استفاده کنند.

بودجه راه‌اندازی و هدایت این کتابخانه نیز از بخشی از جایزه‌ی ایبی-آی‌رید تامین شده است.

در فضا سازی این کتابخانه از تصویرسازی‌های کتاب «آن‌جا که شادی آغاز می‌شود» از کتاب‌های انتشارات موسسه‌ی پژوهشی تاریخ ادبیات کودکان (کتاب‌های تاک) استفاده شده است.

کار برنامه‌ریزی، تهیه فهرست کتاب و فضا سازی کتابخانه‌ی شادی از اواخر بهار ۱۴۰۱ توسط گروه کتابخانه‌های «با من بخوان» شروع شد.

در نیمه‌ی تیر ماه ۱۴۰۱ برای این کتابخانه نزدیک به ۱۳۰۰ جلد کتاب با کیفیت به همراه دستنامه‌های راهنما و برگه‌های فعالیت فرستاده شد. کودکان و نوجوانان نیز از همان روزهای نخست با علاقه‌ی بسیار در کار سامان‌دهی کتاب‌ها مشارکت داشتند. و هنوز راه‌اندازی کتابخانه کاملاً به پایان نرسیده بود که کتابخوانی و برگزاری نشست‌های بلندخوانی در کتابخانه آغاز شد!

گفتنی است همکاری و همیاری مدیر مدرسه، آقای رضا بلخی، و دیگر آموزگاران دل‌سوز این مرکز در تمامی مراحل آماده‌سازی و راه‌اندازی کتابخانه پیشبرد کار را برای گروه «با من بخوان» هموار کرد.

اتاق محل کتابخانه پیش از فضا سازی

در حال رنگ آمیزی و آماده سازی

سامان‌دهی محیط کتابخانه و کتاب‌ها، و زدن برچسب‌های رنگی بر اساس گروه سنی و گونه توسط آموزگاران و کتابداران

همکاری فعالانه کودکان و نوجوانان در راه اندازی کتابخانه

کتابخانه پس از فضا سازی

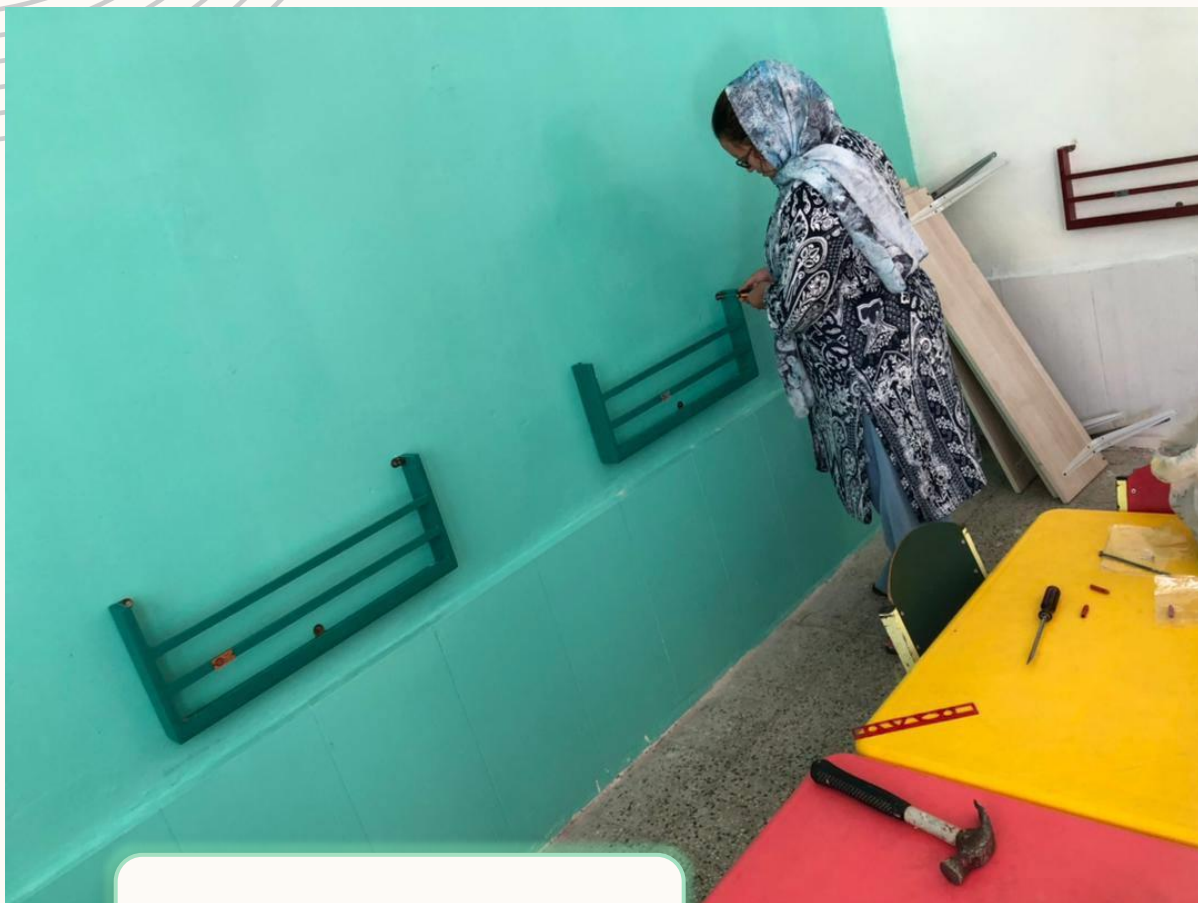
کتابخانه پس از فضا سازی

کتابخانه‌ی «با من بخوان» شادی در روزهای
پایانی مردادماه ۱۴۰۱ کار خود را به طور رسمی
آغاز کرد و اینک هر روز پذیرای کودکان است.

همچنین برای کلاس پیش دبستان نیز که در جوار این اتاق قرار دارد، فضاسازی مناسب و کودک محور ساده‌ای طراحی و اجرا شد.

در حال فضاسازی

پیش از فضاسازی

پس از فضا سازی

نصب تابلوی «شناخت فصل و آب و هوا» در گوشه‌ای از کلاس:

این تابلو که در واقع یک پوستر پارچه‌ای هم‌کنشانه است به کودکان در شناخت فصل‌ها، ماه‌ها، روزهای هفته و... کمک می‌کند. در جیب‌های پایین پوستر کارت‌ها و نمادهایی نمدی از هر فصل قرار داده شده است. کودکان می‌توانند با تشخیص وضعیت آب و هوای آن روز، نماد آن را روی پوستر قرار دهند، و روز و ماه و فصل را مشخص کنند.

نصب تابلوی شناخت احساسات:
این تابلو با تصاویر ساده به کودکان کمک
می‌کند حس‌های گوناگون را ببینند و با واژه‌ی
مناسب برای شناخت هر حس آشنا شوند.

تابلویی برای نصب فعالیت‌های در پیوند با
کتابخوانی:

کودکان عروسک‌های شخصیت‌های کتاب‌ها را که با
کمک مادران‌شان ساخته‌اند روی این تابلو به
نمایش گذاشته‌اند.

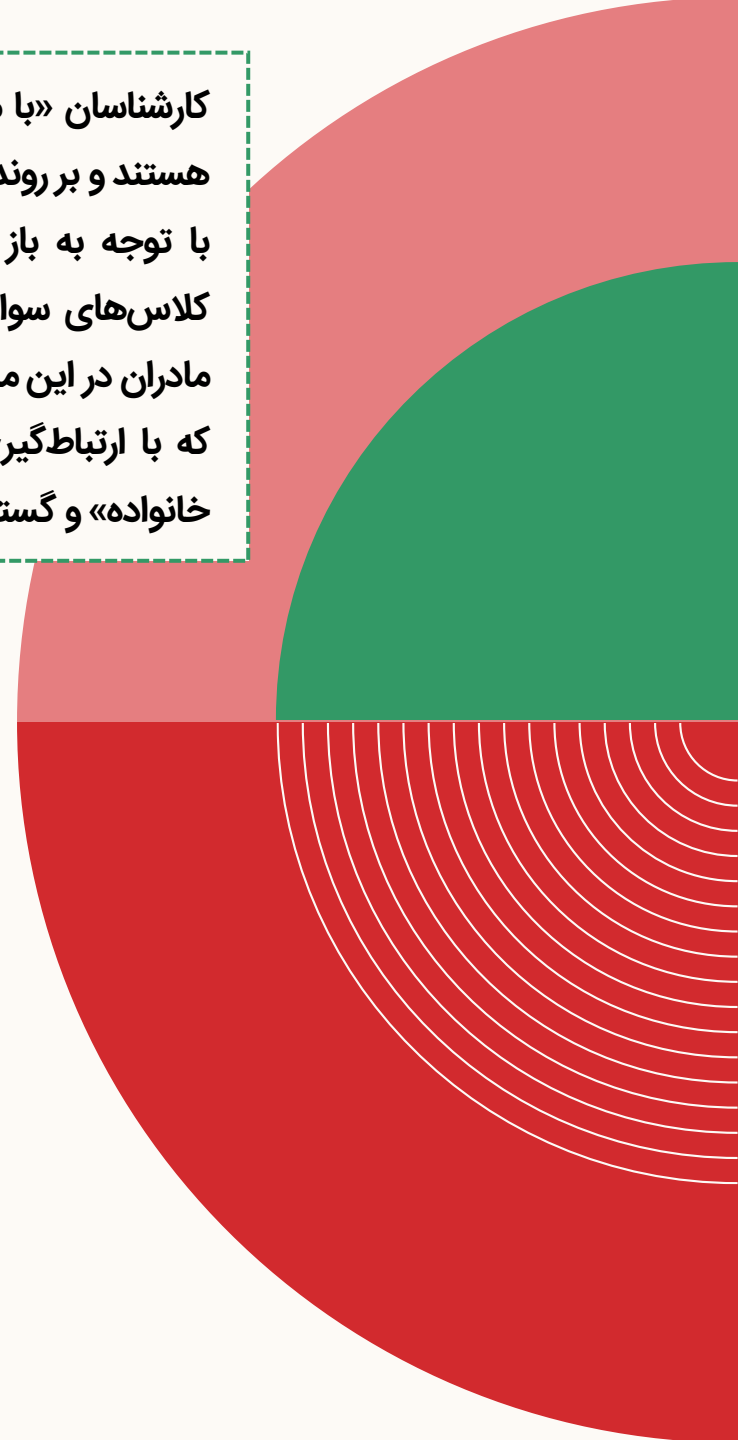
در دی ماه ۱۴۰۱ کارشناسان «با من بخوان» از کتابخانه شادی **بازدید** کردند. در این بازدید کارشناسان با بررسی وضعیت کتابخانه، دفاتر ثبت و گزارش‌های کتابداران و آموزگاران، راهنمایی‌هایی برای بهبود کار سامان‌دهی کتابخانه، امانت‌دهی کتاب و گسترش شبکه‌ی کتابخانه ارائه دادند. همچنین در این روز **یک جلسه آموزشی** یک ساعته برای آموزگاران این مرکز برگزار شد. و عروسک شخصیت کتاب «آنجا که شادی آغاز می‌شود» نیز به کتابخانه اضافه شد.

کارشناسان «با من بخوان» به طور منظم با مربیان و کتابداران این مرکز در تماس هستند و بر روند اجرای برنامه نظارت می‌کنند.

با توجه به باز بودن این مدرسه در تعطیلات تابستانی، و با توجه به برگزاری کلاس‌های سوادآموزی و برخی دوره‌های آموزشی و مهارتی دیگر برای پدران و مادران در این مرکز، گروه «با من بخوان» و مسئولان مدرسه‌ی علامه بلخی امیدوارند که با ارتباط‌گیری موثر با والدین و خانواده‌ها امکان اجرای برنامه‌ی «خواندن با خانواده» و گسترش شبکه‌ی کتابخانه در آینده فراهم شود.

گروه‌های سنی مختلف برای شرکت در نشست‌های بلندخوانی به کتابخانه دعوت می‌شوند. کاشناسان «با من بخوان» به کتابداران توصیه می‌کنند که در این نشست‌ها کتاب‌هایی را با کودکان و نوجوانان سهیم شوند که با معضلات و دغدغه‌های آنان پیوند بیشتری دارد.

کودکان ماسک‌ها و عروسک‌هایی را که در پیوند با کتاب «چه می‌شد اگر دماغ جانوران را داشتی؟» ساخته‌اند در کتابخانه به نمایش می‌گذارند. این کتاب با نگاهی متفاوت و طنزآمیز به ساختار بدن جانوران، به کودکان اجازه می‌دهد تفاوت‌های عمیق هر جاندار با آدمی را به شیوه‌ای ملموس و حقیقی درک کند.

برگزاری نشست‌های روز جهانی کامی‌شی‌بای (۷ دسامبر، ۱۶ آذر) در کتابخانه‌ی «با من بخوان» شادی برای گروه‌های مختلفی از کودکان

فعالیت‌های پس از بلندخوانی کتاب «قایق کاغذی»

حضور کودکی با نیازهای ویژه در نشست‌های کتابخوانی مدرسه‌ی بلخی

آموزگاران و کتابداران مدرسه
بلخی به مناسبت هفته‌ی
بلندخوانی (۲ تا ۸ بهمن)
کودکان را برای گردش به
پارک نزدیک کتابخانه بردند
و نشست‌های کتابخوانی را
در فضای باز برگزار کردند.

یک تجربه‌ی تاثیرگذار

آموزگار کودکان پایه هفتم و دهم از تاثیر کتاب «پرنده قرمز» اثر آستريد ليندگرن بر کودکان این گونه می‌گوید:

همذات‌پنداری با شخصیت‌ها و درک حس نداشته‌ها و غم دنیای کودکانه آن‌قدر تاثیرگذار بود که بعضی از دخترهای کلاس با چشمان پر از اشک به داستان گوش می‌دادند. بعضی هم شادمان بودند چون از تصویر روی جلد و رنگ‌ها و چهره‌های شاد آن حدس زده بودند که پایان داستان، شادی و خوشی و امید خواهد بود و سختی‌های رخدادهای داستان پایان می‌پذیرد.

برخی از نوجوانان کلاس بلافاصله پس از پایان یافتن داستان دوست داشتند یک‌بار دیگر کتاب را ورق بزنند و تصاویر را تماشا کنند. بسیاری با میل و ذوق فراوان (که پیش از این کمتر در آن‌ها دیده بودم) می‌خواستند به کتابخانه بروند و خودشان کتاب انتخاب کنند؛ هم برای امانت و هم برای بلندخوانی در کلاس.

تعدادی هم به پیشنهاد من شروع به کشیدن نقاشی و به تصویر کشیدن برداشت‌های ذهنی خود کردند.

یک تجربه‌ی تاثیرگذار

این آموزگار در ادامه گزارش خود نوشته است:

با کودکان پایه‌ی هشتم هم پس از خواندن کتاب درباره‌ی حقوق کودک گفت‌وگو کردیم. درباره‌ی این‌که چرا یک کودک باید در نتیجه‌ی عدم برخورداری از حقوق خود، در جست‌وجوی امید و یافتن شادی زندگی که حق مسلم اوست، ناعادلانه‌ترین دشواری‌ها را تجربه کند، و چطور می‌شود از نقض حقوق کودکان در جامعه جلوگیری کرد. از آن‌جا که این کودکان و نوجوان متأسفانه اغلب آسیب‌دیده‌ی جنگ و مهاجرت اجباری هستند، با مصداق‌های نقض حقوق کودکان به‌خوبی آشنا هستند و طعم تلخ آن را چشیده‌اند، بنابراین درک این موضوع برای‌شان دور از ذهن نیست و به خوبی در گفت‌وگوها مشارکت می‌کنند و دیدگاه‌های خود را بیان می‌کنند. من هم چیزهای زیادی از لابه‌لای گفت‌وگوهای آن‌ها آموختم. پس از گفت‌وگو پیشنهاد کردم که برخی از موارد حقوق کودک را نقاشی کنند. همچنین از آن‌ها خواستم به جای درس انشا، در خانه دوباره داستان را از نو بازنویسی کنند و اگر دوست دارند پایان دیگری برای داستان بنویسند.

مدرسه جمال الدین افغانی

استان تهران - حسن آباد فشافویه

مکان

تابستان ۱۴۰۰

تاریخ پیوستن به برنامه

۱۵۰

تعداد کودکان تحت پوشش
تاکنون

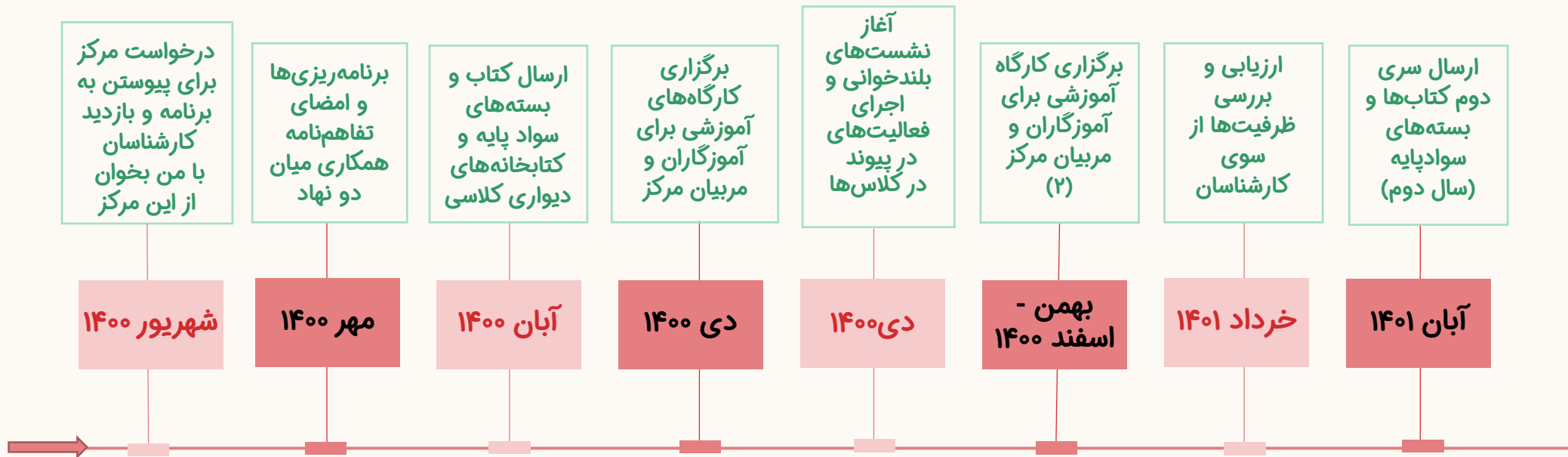
۳۵۰ جلد برای کلاس‌ها تحت پوشش (به همراه دستنامه و فعالیت)
بیش از ۱۲۰ بسته‌های آموزش خلاق سواد پایه
۹ کتابخانه‌ی کلاسی دیواری

تعداد کتاب

۶

تعداد مربیان و آموزگاران
آموزش دیده

TIMELINE

مدرسه خودگردان جمال‌الدین افغانی در منطقه‌ی حسن‌آباد فشافویه استان تهران به مدیریت خانم بخشی به آموزش کودکان افغانستانی اختصاص دارد و به این کودکان در پایه‌های اول تا ششم دبستان خدمات آموزشی ارائه می‌دهد. خانم بخشی و اغلب آموزگاران این مرکز خود اصالتاً اهل افغانستان هستند و سال‌هاست برای آموزش کودکان مهاجر در ایران می‌کوشند. همچنین در روستای ابراهیم‌آباد که در فاصله ۵ کیلومتری از حسن‌آباد واقع شده نیز مرکز دیگری وابسته به این مدرسه وجود دارد که کودکان پایه‌های اول تا چهارم را تحت پوشش دارد. آموزگاران با سابقه‌ی این دو مرکز از سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ با پشتیبانی یکی از نیکوکاران به برنامه‌ی «با من بخوان» پیوستند و به این ترتیب در سال نخست بیش از ۱۰۰ کودک تحت پوشش این برنامه قرار گرفتند. از سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ این مدرسه در زمره‌ی مراکزی قرار گرفت که هزینه‌ی پشتیبانی اجرای برنامه در آن‌ها از طریق بخشی از جایزه‌ی ایبی-آی‌رید ۲۰۲۲ تامین می‌شود.

- ❖ در آبان ماه ۱۴۰۰ نزدیک به ۲۰۰ جلد کتاب با کیفیت به همراه کتابخانه‌های دیواری کلاسی و دستنامه‌های راهنما برای این دو مرکز فرستاده شد. برای آموزگاران این مرکز بسته‌های آموزش خلاق سواد پایه ارسال شده و همچنین کتاب **فارسی آموز نخودی** در اختیار تمامی کودکان پایه اول قرار گرفت.
- ❖ در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ نیز ۱۶۰ جلد کتاب با کیفیت و ۲۰ بسته‌ی آموزش خلاق سواد پایه برای کودکان این مدرسه فرستاده شد.

❖ آموزگاران این مدرسه در دی ماه ۱۴۰۰ در کارگاه‌های «بلندخوانی، شیوه‌ها و کارکردها»، «ادبیات کودکان و کتاب‌های تصویری» شرکت کردند. همچنین برای این آموزگاران جلسات آموزشی آنلاینی برای آشنایی با شیوهی آموزش خلاق سواد پایه برگزار شده است تا نحوه‌ی کار با بسته‌های الفباورزی و فارسی‌آموز نخودی را بیاموزند.

❖ «کارگاه نمایش در پیوند با بلندخوانی» کارگاه دیگری بود که آموزگاران این مرکز در بهمن و اسفند ۱۴۰۰ در آن شرکت کردند. شرکت در این کارگاه کیفیت فعالیت‌های پس از بلندخوانی را ارتقا داد.

یکی از آموزگاران کودکان را برای گردش
به بیرون از مدرسه برده و در فضای باز
برای کودکان نشست بلندخوانی برگزار
کرده است.

سه مدرسه‌ی خودگردان در حاشیه‌ی کرج مدرسه بشارت/ مدرسه المهدی/ مدرسه استقلال

استان البرز - حاشیه‌ی کرج

مکان

زمستان ۱۴۰۰

تاریخ پیوستن به برنامه

حدود ۲۰۰

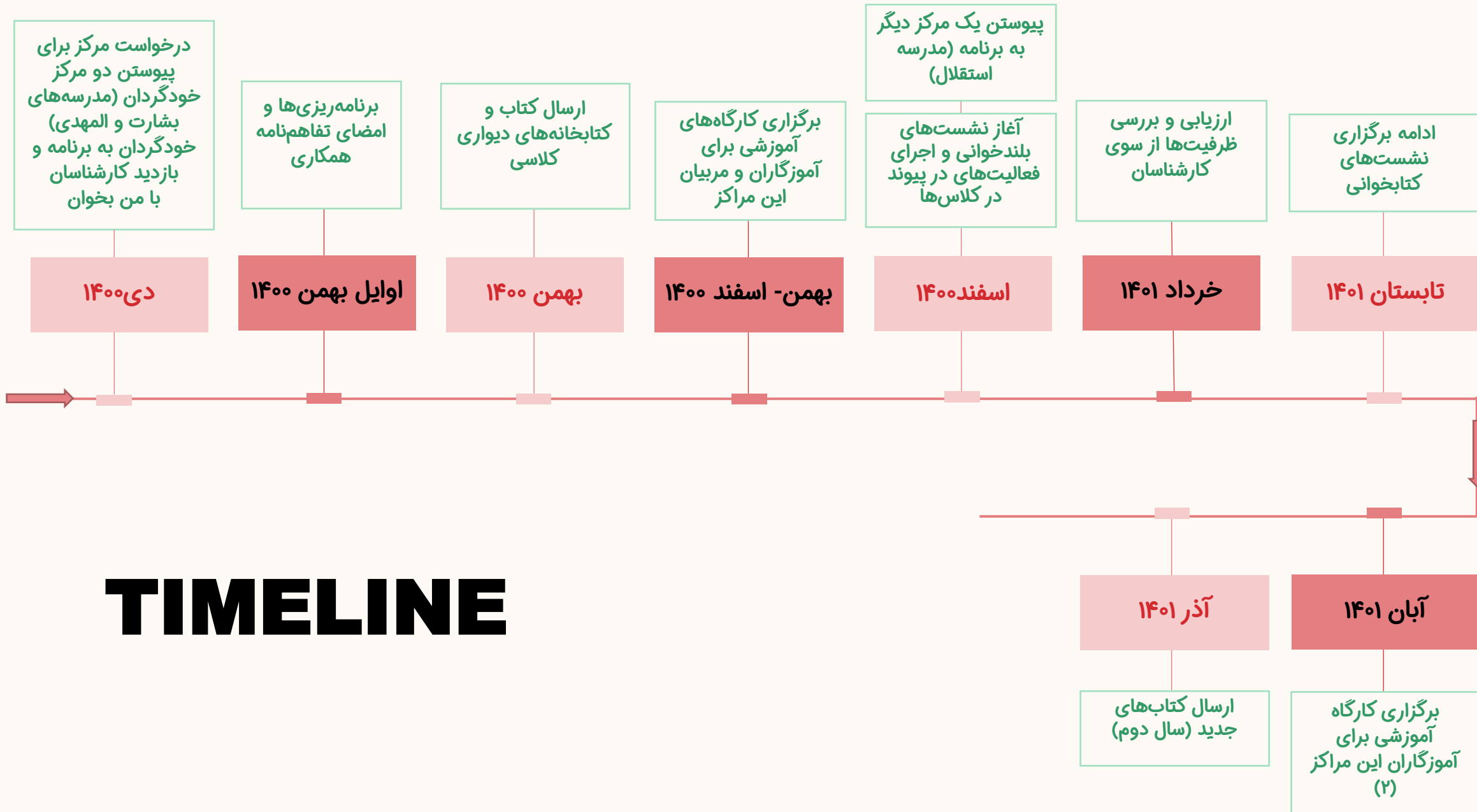
تعداد کودکان تحت پوشش

۳۰۰ جلد برای کلاس‌ها تحت پوشش (به همراه دستنامه و فعالیت)
تعداد بیش از ۱۶ بسته‌ی آموزش خلاق سواد پایه
۵ کتابخانه‌ی کلاسی دیواری

تعداد کتاب

۶

تعداد مربیان و آموزگاران
آموزش دیده

TIMELINE

استان البزر و شهرها و روستاهای حاشیه‌ای آن مهاجران افغانستانی زیادی را در خود جای داده است. بسیاری از کودکان این خانواده‌های مهاجر اینک در مراکز آموزشی منطقه مشغول به تحصیل‌اند اما اغلب برای تقویت و یاری گرفتن در خصوص مسائل آموزشی به مدارس خودگردان افغانستانی یا مراکز حمایتی هم مراجعه می‌کنند.

در زمستان ۱۴۰۰ سه مدرسه‌ی خودگردان کودکان افغانستانی در استان البزر با پشتیبانی شماری از نیکوکاران به برنامه‌ی «با من بخوان» پیوستند. هزینه‌ی پشتیبانی این سه مدرسه نیز مانند دیگر مراکز پیشین، از سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ از طریق بخشی از جایزه‌ی ایبی-آی‌رید تامین شده است.

یکی از کارشناسان باتجربه‌ی «با من بخوان» به طور پیوسته با این سه مرکز در تماس است و به طور مداوم آنان را در جهت اجرای بهتر برنامه یاری می‌کند.

مدرسه خودگردان المهدی در منطقه‌ی سهیلیه، روستای قاسم گرجی (آق‌چلان) قرار دارد. این دبستان که تنها مدرسه‌ی خودگردان این منطقه برای کودکان افغانستانی است در پاییز و زمستان بیش از ۵۰ کودک را در پایه‌های اول تا ششم تحت پوشش دارد. تعدادی از دانش‌آموزان مدارس دولتی نیز برای تقویت درسی ساعاتی را در این مدرسه به آموزش تکمیلی مشغول‌اند.

مدیر آموزگار خانم احمدی که بیش از ۲۰ سال سابقه‌ی تدریس به کودکان را دارد، این مدرسه را در خانه‌ی کوچکی راه‌اندازی کرده است تا به همراه خواهرش و یک آموزگار دیگر به کودکان افغانستانی مهاجر خدمات آموزشی ارائه کند.

❖ در بهمن ماه ۱۴۰۰ برای این دبستان ۸ بسته‌ی آموزش خلاق سواد پایه و ۷۶ جلد کتاب باکیفیت ادبیات کودکان به همراه کتابخانه‌ی پارچه‌ای کلاسی و دستنامه‌های آموزشی ارسال شده است.

❖ در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ نیز ۶۰ جلد کتاب باکیفیت در رده‌های سنی گوناگون برای کودکان این مدرسه فرستاده شد تا کتابخانه‌های کلاسی این مدرسه از تنوع و غنای بیش‌تری برخوردار شوند.

❖ آموزگاران این مرکز در بهمن و اسفند ۱۴۰۰ در کارگاه‌های آموزشی آنلاین «بلندخوانی، شیوه‌ها و کارکردها» و «ادبیات کودکان و کتاب‌های تصویری» و در پاییز سال ۱۴۰۱ نیز در کارگاه‌های آموزشی «نمایش در پیوند با بلندخوانی» شرکت کردند.

مدیریت **مدرسه خودگردان بشارت** در منطقه‌ی چهارباغ را دو خواهر، خانم‌ها سکینه و زهرا خاوری، بر عهده دارند و با بیش از ۱۲ سال سابقه‌ی تدریس در مدرسه‌ی خودگردان، به کودکان پایه‌های اول تا پنجم در دو شیفت صبح و بعدازظهر خدمات آموزشی ارائه می‌دهند. این مدرسه هر ساله حدود ۷۰ کودک افغانستانی دارد که شماری از آنان به دلیل عدم امکان ثبت نام در مدارس عادی در این مدرسه درس می‌خوانند. تعدادی از کودکان این مرکز نیز با آن‌که در مدارس دولتی مشغول به تحصیل هستند برای آموزش‌های تکمیلی و تقویتی به این مدرسه می‌آیند. همچنین نزدیک به ۱۰ نفر بزرگسال از کلاس‌های سوادآموزی این مرکز استفاده می‌کنند.

❖ در بهمن ماه ۱۴۰۰ برای این مرکز نیز ۸ بسته‌ی آموزش خلاق سواد پایه و ۷۶ جلد کتاب باکیفیت ادبیات کودکان به همراه کتابخانه‌ی پارچه‌ای کلاسی و دستنامه‌های آموزشی ارسال شده است.

❖ با ارسال ۶۰ جلد کتاب باکیفیت در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲، کودکان این مدرسه از کتاب‌های باکیفیت متنوع‌تری برخوردار شده‌اند.

❖ آموزگاران این مرکز تاکنون در کارگاه‌های آموزشی آنلاین «بلندخوانی، شیوه‌ها و کارکردها»، «ادبیات کودکان و کتاب‌های تصویری» و «نمایش در پیوند با بلندخوانی» شرکت کرده‌اند.

کودکان پس از بلندخوانی
کتاب «قورباغه و غریبه» با
کارت‌های فعالیتی که
برای‌شان فرستاده شده است،
از طریق بازی درک بهتری از
توالی رخدادهای داستان پیدا
می‌کنند و با ساختن یک
ماکت کوچک کتاب با
بخش‌های مختلف یک کتاب
آشنا می‌شوند.

آموزگار براساس آموخته‌های کارگاه، فعالیت‌ی برای آشنایی با عناصر داستان کتاب «المر» با کودکان ترتیب داده است.

در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱، ۴۴ کودک افغانستانی در **مدرسه‌ی خودگردان استقلال** در محمدشهر کرج، در پایه‌های اول تا پنجم به آموزگاری خانم خدیجه هزاره مشغول به تحصیل بودند. در اسفند ماه ۱۴۰۰ برای این دبستان بیش از ۶۰ جلد کتاب با کیفیت ادبیات کودکان به همراه کتابخانه پارچه‌ای دیواری فرستاده شده و آموزگار این مرکز کارگاه‌های آموزشی آنلاین «**بلندخوانی، شیوه‌ها و کارکردها**»، «**ادبیات کودکان و کتاب‌های تصویری**» شرکت کرده است.

در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ این مدرسه با مشکلاتی برای تهیه مکان مواجه شد و از ثبت نام کودکان بازماند. اما خانم هزاره همچنان به عنوان ترویجگر برای کودکان منطقه کتاب می‌خواند و با دریافت حدود ۵۰ جلد کتاب با کیفیت جدید، تنوع بیشتری به کارش بخشیده است.

آموزگار بر اساس الگوهایی که همراه با دستنامه‌های راهنمای کتاب‌ها در اختیارش گذاشته شده است کودکان را هدایت می‌کند تا ماسک شخصیت‌های کتاب «داستانک‌های خرگوش حکیم» را بسازند.

فعالیت‌های پس از بلندخوانی کتاب
«آن‌جا که وحشی‌ها هستند»

مدرسه خودگردان عترت

استان البرز - شهرستان شهریار - وحیدیه

مکان

پاییز ۱۴۰۱

تاریخ پیوستن به برنامه

۲۰۰

تعداد کودکان تحت پوشش تاکنون

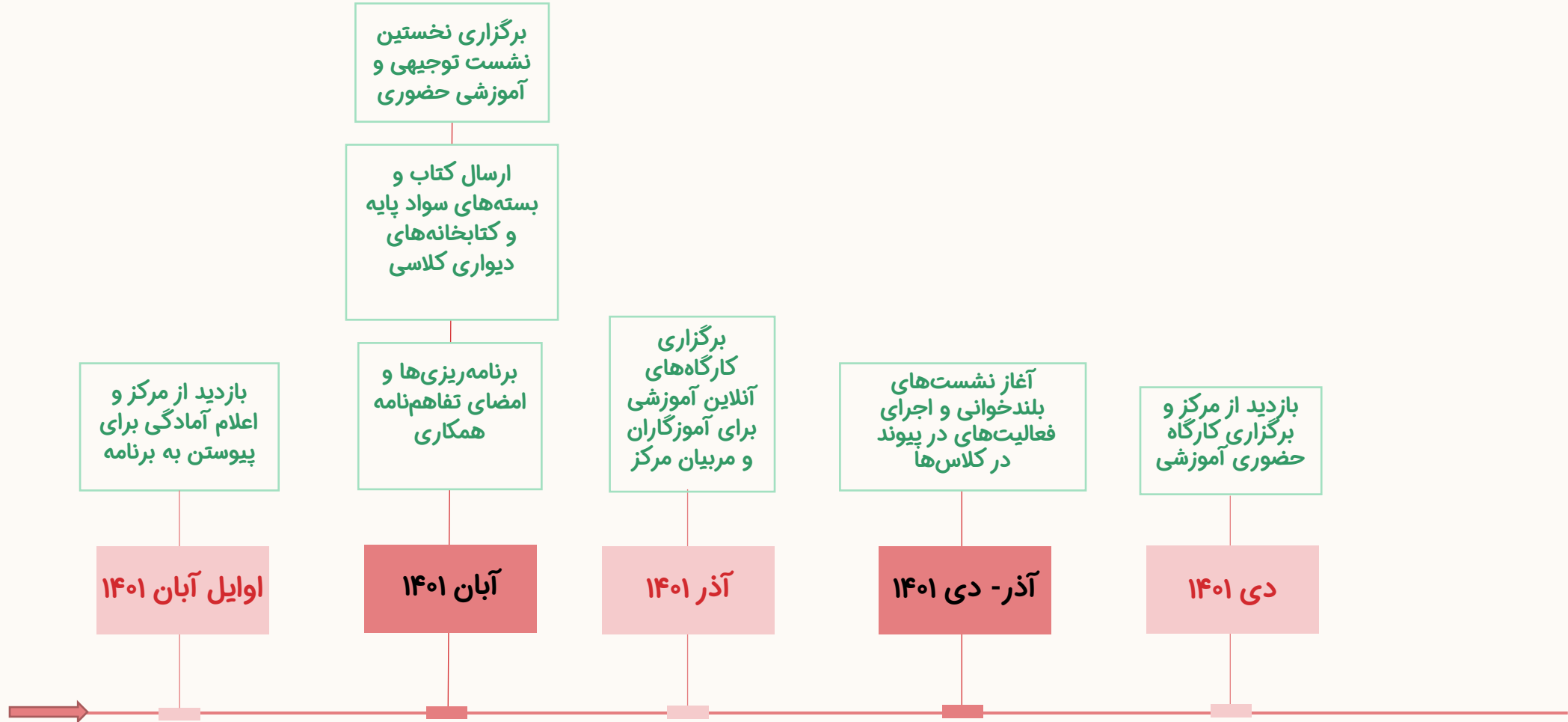
۱۷۰ جلد برای کلاس‌ها تحت پوشش (به همراه دستنامه و فعالیت)
۲۲ بسته‌های آموزش خلاق سوادپایه
۶ کتابخانه‌ی کلاسی دیواری

تعداد کتاب

۵

تعداد مربیان و آموزگاران آموزش دیده

TIMELINE

مدرسه‌ی خودگردان عترت در منطقه‌ی وحیدیه‌ی شهریار از سال ۱۳۸۰ به مدیریت خانم به‌آفرین جعفری فعالیت‌اش را برای آموزش کودکان مهاجر افغانستانی آغاز کرده است. خانم جعفری و خواهرش که او نیز آموزگار همین مدرسه است اصالتاً اهل افغانستان و بزرگ‌شده‌ی ایران هستند و به همراه ۴ آموزگار دیگر که همگی جوان و بانگیزه‌اند، در سه شیفت و سه کلاس چندپایه، حدود ۲۰۰ کودک را در پایه‌های اول تا ششم دبستان زیر پوشش دارند. حدود نیمی از کودکان این مرکز را کودکان پایه‌ی اول دبستان تشکیل می‌دهند طی بازدیدی که کارشناسان «با من بخوان» در آبان ۱۴۰۱ از این مرکز انجام دادند، آموزگاران این مدرسه پس از آشنایی با برنامه‌ی «با من بخوان» اعلام کردند که آماده و مشتاق‌اند این برنامه را در کلاس‌های‌شان اجرا کنند. هزینه‌ی پشتیبانی اجرای برنامه در این مدرسه نیز از طریق بخشی از جایزه‌ی ایبی-آی‌رید تامین شده است.

- ❖ در آبان ماه ۱۴۰۱ برای این دبستان ۲۲ بسته‌ی آموزش خلاق سوادپایه و ۱۷۰ جلد کتاب با کیفیت به همراه دستنامه و فعالیت و کتابخانه کلاسی دیواری ارسال شد.
- ❖ همزمان یکی از آموزشگران «با من بخوان» با حضور در این مرکز، طی نشست‌ی کوتاه به معرفی برنامه، اهمیت و کارکردهای کتاب با کیفیت برای کودکان و نیز ارائه‌ی آموزش‌های اولیه برای سهیم شدن کتاب با کودکان پرداخت. و به این ترتیب آموزگاران این مرکز کار کتابخوانی با کودکان را آغاز کردند.

- ❖ آموزگاران این مرکز در آذرماه ۱۴۰۱ در کارگاه‌های آموزشی آنلاین «بلندخوانی»، شیوه‌ها و کارکردها» و «ادبیات کودکان و کتاب‌های تصویری» آشنا شدند.
- ❖ در دی ماه ۱۴۰۱ نیز کارشناس «با من بخوان» در این مرکز حضور یافت و افزون بر بازدید از کار آموزگاران و ارائه‌ی راهنمایی‌ها برای بهبود کار، کارگاهی یک‌روزه برای تکمیل آموخته‌ها درباره‌ی تکنیک‌های بلندخوانی و کتاب با کیفیت و همچنین شیوه‌ی کار با بسته‌های آموزش خلاق سواد پایه ارائه کرد.
- ❖ این آموزگاران به زودی در کارگاه «نمایش در پیوند با بلندخوانی» نیز شرکت خواهند کرد.

دستاوردها

- ❖ پس از دو سال از اجرای برنامه اینک در تمامی کلاس‌های تحت پوشش، کتابخانه‌های کلاسی و کتاب‌های با کیفیت در دسترس کودکان است.
- ❖ می‌توان گفت برگزاری نشست‌های بلندخوانی به یکی از برنامه‌های منظم کلاس‌های درس و مدارس تحت پوشش تبدیل شده است.
- ❖ تمامی آموزگاران و مربیان مراکز تحت پوشش در کارگاه‌های مقدماتی «با من بخوان» آموزش دیده‌اند و شیوه‌های اولیه‌ی سهیم شدن کتاب با کودکان را آموخته‌اند.
- ❖ در مراکزی که آموزش سوادآموزی با بسته‌های آموزش خلاق سواد پایه همراه شده است، آموزگاران از رشد و سهولت یادگیری سواد در کودکان خبر می‌دهند. کودکان با شخصیت نخودی ارتباط خوبی می‌گیرند و همین سبب جلب آن‌ها به خواندن می‌شود.
- ❖ نوجوانان به همکاری در کتابخانه و کمک به کتابداران علاقه نشان می‌دهند و در فعالیت‌ها و اداره‌ی کتابخانه مشارکت می‌کنند.
- ❖ بنا به گزارش‌های کتابداران و آموزگاران، همذات‌پنداری با شخصیت‌ها کتاب‌ها سبب شده تا در برخی نشست‌ها کودکان به بیان تجربه‌های دشوار خود بپردازند.

یکی از نوجوانان همیار کتابخانه‌ی شادی در حال کمک به کتابدار برای سامان‌دهی کتاب‌ها

برنامه‌های پیش‌رو و پیشنهادها:

- ❖ به نظر می‌رسد که آموزگاران و مربیان و کتابداران برای ارتقای سطح نشست‌های کتابخوانی نیاز به کارگاه‌های آموزش‌های تکمیلی دارند. برگزاری کارگاه‌هایی پیشرفته‌تر در زمینه‌ی تکنیک‌های بلندخوانی، درگیر شدن کودکان با داستان، و گفت‌وگو در پیوند با کتاب می‌تواند برای این منظور مفید باشد.
- ❖ مدارس که هنوز از شیوه‌ی آموزش خلاق سواد پایه و بسته‌های آن برای سوادآموزی کودکان پیش‌دبستان و کلاس اول استفاده نمی‌کنند به استفاده از این بسته‌ها ترغیب و هدایت شوند و آموزش‌های لازم را دریافت کنند.
- ❖ گسترش شبکه‌ی کتابخانه شادی در مدرسه‌ی علامه بلخی و پیوند بیشتر با مدارس و مراکز آموزشی منطقه یکی از برنامه‌های مهم پیش‌رو است.
- ❖ با بررسی ظرفیت‌های این مراکز، می‌توان برای اجرای برنامه‌های چون «خواندن با خانواده»، «سوادآموزی کاربردی مادران» و «خواندن با نوزاد و نوپا» یا برگزاری نشست‌های «مادر و کودک» در برخی از این مدارس تصمیم‌گیری کرد.

www.khanak.org